

Servicedocument voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs coronavirus

VERSIE 10 januari 2022

In het document zijn toevoegingen ten opzichte van de vorige versie met grijs gemarkeerd.

Inhoudsopgave

I.	Inleiding	2
II.	Veiligheid en gezondheid.....	3
1.	Inleiding	3
2.	Aanvullende maatregelen naar aanleiding van het Generiek kader RIVM	3
3.	Besmettingen voorkomen op en rondom school	10
4.	Bij klachten/besmettingen.....	12
5.	Andere maatregelen door de school.....	16
III.	Continuïteit en kwaliteit onderwijs.....	17
1.	Algemeen.....	17
2.	Specifieke situaties.....	21
IV.	Relevante informatie	23

I. Inleiding

Het coronavirus heeft grote impact op het funderend onderwijs. Scholen, docenten, leerlingen en ouders gaan met veel flexibiliteit en vindingrijkheid om met de situatie. Wij vinden het belangrijk om schoolbesturen en scholen daarbij te ondersteunen, door voortdurend een overzicht te geven van de laatste informatie. De huidige situatie leidt tot vragen rondom corona. In dit document geven we antwoord op deze vragen, gebaseerd op de bestaande wet- en regelgeving, inclusief de coronamaatregelen vanuit het kabinet en de RIVM-richtlijnen.

De sector heeft protocollen opgesteld die een belangrijke rol vervullen om op een heldere wijze duiding en een praktische handreiking te geven aan de richtlijnen die gelden. Gezamenlijk wordt daarnaast regelmatig bezien of de maatregelen, aanwijzingen en tips geactualiseerd moeten worden. Het ministerie van OCW bundelt de laatste stand van zaken van de landelijke maatregelen voor het funderend onderwijs in dit servicedocument. *Het is nadrukkelijk geen vervanging maar vormt samen met de diverse protocollen en richtlijnen een overzicht van de geldende maatregelen in het primair en voortgezet onderwijs.* In het servicedocument wordt dan ook waar nodig naar diverse protocollen verwezen.

Aan de maatregelen in dit kader liggen de volgende doelstellingen ten grondslag:

- De risico's voor alle betrokkenen zo klein en beheersbaar mogelijk maken.
- De continuïteit van fysiek onderwijs zoveel mogelijk waarborgen.
- Een focus op de praktische invulling, met regelruimte voor scholen en besturen.

Het document is in zijn geheel gebaseerd op de situatie zoals die geldt per **5 januari 2022**. De wijzigingen zien op het aanscherpen van de basisregels (onder meer activiteiten en aanwezig op school), het aangepaste quarantaineadvies, het gebruik van mondneusmaskers, het hanteren van looproutes en gespreide pauzes, het preventief zelftesten en de inzet van zelftesten bij klachten. Mochten ontwikkelingen rondom de coronapandemie aanleiding geven tot aanpassingen, dan zullen die doorgevoerd worden in een nieuwe versie van het servicedocument.

Uitgangspunten

- Alle scholen in het funderend onderwijs geven fysiek onderwijs op school met inachtneming van alle geldende maatregelen en de RIVM-richtlijnen.
- De schoolbesturen zijn, zoals altijd, verantwoordelijk voor de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs en de wijze van organiseren. Scholen nemen - onder leiding van de schoolleider en met betrekken van de medezeggenschapsraad - zelf het voortouw om binnen de geldende kaders op de voor hen best passende manier invulling te geven aan het onderwijs binnen de geldende voorwaarden en kunnen zich verantwoorden over de keuzes die zij maken.
- Dit document biedt steun aan schoolbesturen en scholen om zich goed en (zo veel als mogelijk) tijdig voor te bereiden op de ontwikkelingen die spelen, zodat het onderwijs zo veel mogelijk op een reguliere wijze doorgaat.
- Het ministerie van OCW en de sector volgen de ontwikkelingen rond het coronavirus, geven zo goed mogelijk helderheid, bieden besturen en scholen ruimte en sturen bij waar nodig.
- Het funderend onderwijs heeft een belangrijke functie in de toerusting van leerlingen. Daarbij zijn drie doeldomeinen te onderscheiden: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. Het is belangrijk om leerlingen ook in deze corona-tijd een brede basis mee te geven, waarbij de drie doeldomeinen in balans zijn. Leerlingen hebben deze brede basis nodig om zich goed te ontwikkelen en met voldoende bagage door te stromen.

II. Veiligheid en gezondheid

1. Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen en adviezen om verspreiding van het virus op en rondom school zoveel mogelijk te beperken. Hierbij sluit dit document aan bij de maatregelen die gelden per 5 januari 2022.

2. Aanvullende maatregelen naar aanleiding van het Generiek kader RIVM

Het voortgezet onderwijs (vo) en voortgezet speciaal onderwijs (vso) is open voor alle leerlingen. Aan de opening heeft het kabinet aanvullende maatregelen en adviezen gekoppeld, die zijn gebaseerd op het [Generiek kader van het RIVM](#).

Basisregels

Eerst is het van groot belang om te benadrukken dat eenieder zich dient te houden aan de basisregels.

- Al het (onderwijs)personeel, alle leerlingen en andere aanwezigen in of bij de school moeten volledig klachtenvrij zijn en anders thuisblijven. Blijf thuis bij klachten passend bij het coronavirus of ga direct naar huis bij ontstaan van klachten gedurende de dag en laat je testen. Blijf thuis totdat er een negatieve testuitslag is. Hiervoor mag ook een zelftest worden gebruikt. (Zie II.4 Klachten)
- Als een persoon positief wordt getest (en besmet is met het coronavirus), moeten alle huisgenoten thuisblijven, ook immune personen. Dat betekent dat iedereen, zowel kinderen als volwassenen, thuis moet blijven als een huisgenoot besmet is.
- Medewerkers doen dagelijks voor aanvang van de werkzaamheden een [gezondheidscheck](#). Als een van de vragen met 'ja' wordt beantwoord, dan moet de medewerker thuisblijven en zich laten testen.
- Eenieder wast regelmatig zijn of haar handen en hoest en niest in de elleboog. Handen wassen gebeurt in ieder geval bij aankomst op school, na het binnenkomen van buiten, voor het (klaarmaken van) eten, na toiletbezoek, na contact met dieren en bij vieze of plakkerige handen. Een alternatief voor handen wassen met water en zeep kunnen reinigingsdoekjes voor de handen zijn.
- Maak handcontactpunten meerdere keren per dag schoon met schoonmaakdoekjes of water en zeep en de ruimte/voorziening na iedere werkdag goed schoon volgens het reguliere schoonmaakprotocol. Handcontactpunten zijn onder andere deurklinken, touchscreens (die meerdere personen aanraken) en lesmateriaal.
- Zorg voor voldoende (hand)zeep en papieren handdoekjes in de toiletten.
- Communiceer over de hygiënemaatregelen en laat iedereen deze zo nauwkeurig mogelijk opvolgen.
- Ventileer en lucht goed volgens de richtlijnen op <https://www.lesopafstand.nl/lesopafstand/richtlijnen/ventilatie/>.

Daarnaast zijn de basisregels aangescherpt:

- Alle volwassenen houden 1,5 meter afstand van elkaar.
- Onderwijspersoneel dat geen les geeft, werkt thuis, tenzij zij in het belang van leerlingen op school moeten zijn. Vergaderingen en teamdagen vinden online plaats en niet op school.
- Ouders/verzorgers en andere externen die niet betrokken zijn bij het primaire proces van lesgeven komen niet in de school, tenzij dit echt niet anders kan. Het houden van fysieke open dagen is ook niet mogelijk.
- Vieringen vinden plaats zonder externe aanwezigen
- De inspectie van het onderwijs blijft toezicht houden. Een fysiek bezoek zal altijd vooraf besproken worden met het bestuur. Indien mogelijk zal gebruik gemaakt worden van digitale hulpmiddelen. Zie voor meer informatie [de website van de inspectie](#).
- Zie ook II.3 'Welke activiteiten kunnen wel/niet op school plaatsvinden'.

Indeling (aanvullende) maatregelen

Naast de basisregels die voor iedereen gelden om het virus onder controle te krijgen, zijn de (aanvullende) maatregelen ingedeeld in drie categorieën:

- A. Verplichte maatregel** - dit betreffen maatregelen die wettelijk verplicht zijn of worden. Scholen moeten deze maatregelen onder alle omstandigheden opvolgen.
- B. Noodzakelijke maatregel** - dit betreffen maatregelen die mede zijn gebaseerd op de adviezen in het generiek kader van het RIVM. Scholen dienen deze maatregelen onder alle omstandigheden op te volgen.
- C. Geadviseerde maatregel** – dit betreffen maatregelen die niet verplicht zijn en niet in alle situaties haalbaar zullen zijn. We verwachten dat scholen deze maatregelen zo goed mogelijk invoeren, rekening houdend met hun eigen context.

OCW heeft de sociale partners en het RIVM betrokken bij de praktische uitwerking. We zijn hen erkentelijk voor de nuttige suggesties en aanvullingen die hebben bijgedragen aan het zo goed en duidelijk mogelijk opstellen van deze indeling. Goede voorbeelden uit de praktijk kunnen worden gedeeld en gevonden via de website [lesopafstand.nl](https://www.lesopafstand.nl).

In onderstaande tabel worden de maatregelen en adviezen per onderwerp genoemd. De onderwerpen zijn **1) algemene coronamaatregelen, 2) contactbeperking, 3) testen en 4) wat als de klas in quarantaine moet?** In de volgende paragrafen volgt een toelichting.

	<i>A - Verplichte maatregel</i>	<i>B - Noodzakelijke maatregel</i>	<i>C - Geadviseerde maatregel</i>
<u>1 – Algemene coronamaatregelen</u>	Volwassenen houden in de hele samenleving 1,5 meter afstand van elkaar. Er geldt een uitzondering voor medewerkers en leerlingen op school, zie ook geadviseerde maatregel bij C.	Zie voor meer informatie over medewerkers die tot een risicogroep behoren: Aandachtspunten rondom kwetsbare werknemers . Voor informatie voor zwangere werknemers zie Zwangerschap en COVID-19 en de bijlage bij de COVID-19 richtlijn Zwangerschap, (werk) en COVID-19 (zie ook Generieke kader).	Voor medewerkers geldt het dringende advies om ook onderling 1,5 meter afstand te houden.
	Blijf thuis bij klachten passend bij het coronavirus of als er een quarantaineadvies geldt. <i>Zie II.4 Klachten</i>	Zorg dat medewerkers op de hoogte zijn van de huidige maatregelen, van de richtlijnen binnen de school en van de rol van de bedrijfsarts. De medewerkers kunnen zich tot de bedrijfsarts richten met vragen over hun gezondheid in relatie tot het werk, ook als er (nog) geen sprake is van verzuim of klachten.	Zie ook de adviezen uit de gedragsanalyse om naleving maatregelen te bevorderen onder het kopje 'Ondersteunende adviezen bij maatwerkoplossingen op school'.
	Alle huisgenoten moeten in quarantaine als er iemand in het huishouden besmet is.		
	Iedere school heeft minimaal één preventiemedewerker. Zie steunpunt RI&E .		
	Medewerkers dienen voor aanvang van de werkzaamheden een gezondheidscheck te doen. Bij klachten blijft de medewerker thuis en laat zich testen.		
	Iedereen draagt bij verplaatsingen in de school een mondneusmasker. <i>Zie II.3 Mondneusmaskers</i>		
2 - Contactbeperking	<i>Geen wettelijke verplichtingen</i>	Om contactmomenten te beperken, gelden gespreide pauzetijden.	Scholen wordt dringend geadviseerd om bij de doorstroom in en rond het gebouw alles te doen om

			contactmomenten te beperken, bijvoorbeeld door maatregelen als éénrichtingsverkeer te implementeren.
		Scholen zorgen ervoor dat bij de doorstroom in en rond het gebouw contactmomenten worden beperkt, bijvoorbeeld door maatregelen als éénrichtingsverkeer te implementeren.	Leerlingen komen zoveel mogelijk zelf naar school en gaan zoveel mogelijk zelf naar huis. Dit geldt uiteraard niet voor leerlingen die met leerlingenvervoer reizen.
		Alleen noodzakelijk personeel is aanwezig op school. Personeel dat geen fysiek onderwijs geeft of niet op school aanwezig hoeft te zijn, werkt zo veel mogelijk thuis.	Zorg ervoor dat contacten tussen verschillende klassen zoveel mogelijk worden vermeden.
		Contactmomenten tussen onderwijspersoneel worden zoveel mogelijk beperkt. Pauzes van onderwijspersoneel kunnen gespreid worden of er kunnen meerdere pauzeruimtes worden ingericht.	
		Op school vindt alleen onderwijs en (onderwijsondersteunende) zorg plaats. <i>Zie ook II.3 'Welke activiteiten kunnen wel/niet op school plaatsvinden'.</i>	
3 - Testen <i>Zie 'Testbeleid' en 'Zelftesten' in par. III.1</i>	Klasgenoten van een besmette leerling kunnen naar school indien klachtenvrij. Er geldt een uitzondering voor kinderen die in nauw contact zijn geweest. In dit geval gelden de richtlijnen van het bron- en contactonderzoek voor de privé-setting. De advisering hierover loopt altijd via de GGD. Bij uitbraken met meerdere besmettingen in een groep kan de GGD nog wel aanvullende adviezen geven,	Om besmettingen zoveel mogelijk te voorkomen, worden <u>alle</u> leerlingen en personeelsleden geadviseerd (ongeacht immuniteit) om zich tweemaal per week thuis preventief te <u>zelftesten</u> .	

	<p>waaronder indien nodig een quarantaine- en testadvies voor de hele groep of klas.</p>		
	<p>De GGD mag iedereen benaderen en uitvragen voor bron- en contactonderzoek. Individuele medewerking aan BCO is vrijwillig. Scholen hebben wel een wettelijke zorgplicht en dienen zorg te dragen voor een veilige (leer)omgeving op school.</p>		
	<p>Een school dient zich bij communicatie over besmettingen op school te houden aan de wet- en regelgeving op het gebied van bescherming van persoonsgegevens/privacy.</p> <p>Zie hiervoor ook de handreiking gegevensdeling bij bron- en contactonderzoek met daarin een modelbrief om ouders/verzorgers te informeren.</p> <p>Het is in strijd met privacywet- en regelgeving voor scholen om zelf te registreren welke leerling of leerkracht besmet is.</p>		
<p>4 - Wat als de klas/school in quarantaine moet?</p> <p><i>Zie 'Specifieke maatregelen bij besmetting op school' in par. II.4</i></p>	<p>De school houdt zich bij communicatie over besmettingen op school aan de wet- en regelgeving op het gebied van bescherming van persoonsgegevens/privacy. Zie hiervoor ook de handreiking gegevensdeling bij bron- en contactonderzoek met daarin een modelbrief om ouders/verzorgers te informeren.</p> <p>Het is in strijd met privacywet- en regelgeving voor scholen om zelf te registreren welke leerling of leerkracht besmet is.</p>	<p>Als de gehele school dicht moet om eerdergenoemde redenen, meldt de school de scholensluiting bij de Onderwijsinspectie via het Internet Schooldossier.</p>	<p>Houd er rekening mee dat onderwijspersoneel en teams tijd nodig hebben om de omschakeling te maken van fysiek naar afstandsonderwijs.</p>

		De school is open, tenzij er sprake is van één van de twee situaties zoals beschreven in <i>'Wanneer schoolsluiting' in par. II.4.</i>	Houd rekening met een opstartstrategie om na een quarantaineperiode het fysiek onderwijs weer te starten. Leerlingen komen mogelijk weer terug naar school na negatieve testuitslagen vanaf dag 5, maar leerlingen kunnen ook langer in quarantaine blijven.
		Het is van belang dat de school zich voorbereidt op evt. afwezigheid van docenten en leerlingen i.v.m. quarantaines en/of besmetting op school, aan de hand van protocollen en school-eigen afspraken. Hierbij staan zowel het tegengaan van verspreiding van het virus als continuering van onderwijs centraal. Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • communicatie naar ouders en leerlingen; • onderwijsaanbod en afstandsonderwijs (handreiking Onderwijsinspectie); • afstemming met bestuur, eventueel nabije scholen (bijvoorbeeld hetzelfde gebouw) en gemeente. 	

Ondersteunende adviezen bij maatwerkoplossingen op school

Vanuit verschillende kanten wordt met scholen meegedacht als het gaat om het naleven van de coronabasisregels. Zo heeft een brede coalitie van maatschappelijke organisaties [tien punten](#) gepubliceerd als overwegingen voor het kabinet. Ook heeft OCW een [gedragsonderzoek](#) laten uitvoeren met concrete aanbevelingen om ervoor te zorgen dat leerlingen in het vo en vso zich nog beter houden aan de coronabasisregels.

Adviezen uit gedragsanalyse naleven coronamaatregelen in het vo

Het rapport '[Gedragsanalyse – Naleving coronamaatregelen vo-scholen](#)' geeft inzicht in hoe v(s)o-leerlingen gestimuleerd kunnen worden tot het nog beter naleven van de coronamaatregelen op en rondom school. Het rapport bevat concrete aanbevelingen voor scholen en OCW om naleving van de coronamaatregelen in het vo te bevorderen met als doel verspreiding van het coronavirus te verminderen en te zorgen voor een gezondere en veiligere werk- en leeromgeving op scholen.

Enkele concrete adviezen die scholen kunnen betrekken:

- Scholen kunnen een vertrouwenspersoon of mentor beschikbaar stellen voor leerlingen, waarmee zij in gesprek kunnen gaan over corona en de bijbehorende maatregelen. Scholen kunnen duidelijk communiceren naar leerlingen dat deze mogelijkheid er is.
- Eén team en één boodschap: leg uit waarom het belangrijk is dat er eenduidig beleid is, waarbij het (onderwijs)personeel als een team opereert. Docenten en conciërges zijn doorslaggevend in de mate waarin coronamaatregelen worden nageleefd op een school. Zij zetten de sfeer, de toon en de regels. Daarom is het belangrijk dat onderwijspersoneel als één team opereert en de leerlingen op eenzelfde manier aanspreekt op niet-naleving van de coronamaatregelen, ongeacht hun eigen attitude ten aanzien van de maatregelen.
- Beslisboom thuisblijven bij klachten: attendeer ouders en leerlingen op de [beslisboom](#), waarmee zij zelf kunnen bepalen of leerlingen naar school kunnen of thuis moeten blijven. De standaardboodschap moet zijn: bij twijfel blijf je thuis.
- Scholen wordt opgeroepen om inzichten met elkaar te delen. Dit kan bijvoorbeeld via [lesopafstand.nl](#). Door goede voorbeelden en praktijkvoorbeelden uit te wisselen, kunnen scholen inspiratie opdoen en leren van elkaar.

3. Besmettingen voorkomen op en rondom school

- Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de veiligheid op de scholen en het implementeren van de maatregelen op de eigen locaties. Bovendien is een bestuur verantwoordelijk voor de veiligheid van personeel op basis van de ARBO-wetgeving. Op de naleving van de verschillende wettelijke kaders op scholen zien de inspectie en de Inspectie SZW toe.
- Scholen zorgen voor goede afstemming met en waar nodig instemming van de medezeggenschapsraad (MR) van de school. Er is wettelijk vastgelegd waarover de MR om advies of instemming moet worden gevraagd. De MR heeft in ieder geval instemmingsrecht als het gaat om aanpassing van werktijden, taakbelasting van personeel en veiligheid en gezondheid in de school en adviesrecht met betrekking tot schoolvakanties. In het algemeen geldt: betrek de MR zo veel mogelijk bij de te maken afwegingen.
- Het RIVM heeft [richtlijnen](#) opgesteld waar ook scholen zich aan moeten houden om de verspreiding van het virus tegen te gaan. De protocollen van de sectoren vormen een vertaling van de RIVM-richtlijnen naar de specifieke schoolsituatie en hebben als doel om het risico op verspreiding van het virus te beperken. Er zijn afspraken gemaakt over de rol van de school in geval van besmettingen (zie kopje 'Specifieke richtlijnen voor de school in het geval van een besmetting').
- De besluiten van het kabinet zijn leidend en daar kan niet van worden afgeweken.

Belang naleving protocollen

- In de protocollen van AOb, AVS, CNV Onderwijs, FvOv, PO-Raad en VO-raad wordt ingegaan op praktische aspecten rondom veiligheid en hygiëne.
- Voor een veilige openstelling van scholen is het van groot belang dat scholen (po, vo, so en vso) de protocollen naleven en handhaven en men elkaar erop aanspreekt als dat niet gebeurt.
- Deze protocollen worden voortdurend aangepast aan de landelijke maatregelen.
- De richtlijnen van het RIVM en de daarop gebaseerde, door de sociale partners opgestelde, protocollen berusten op de zorgplicht die voortkomt uit de (sector-)wetgeving en de ARBO-wetgeving. Op basis van die wetten heeft het schoolbestuur als bevoegd gezag van een school verplichtingen, waaronder het inventariseren van risico's. In de [Arbocatalogus voor het voortgezet onderwijs](#) is een corona-norm opgenomen, gebaseerd op de protocollen. Wat in Arbocatalogi is opgenomen heeft de status van een beleidsregel onder de Arbeidsomstandighedenwet en het Arbeidsomstandighedenbesluit.
- Het RIVM heeft aangegeven dat er nog veel winst te behalen valt in het naleven van de al bestaande maatregelen. Ook het OMT adviseert om alle mogelijkheden aan te grijpen om de geldende maatregelen stipt opvolging te laten krijgen.
- OCW heeft een gedragsonderzoek laten uitvoeren over de naleving van coronamaatregelen op scholen in het vo. De [resultaten](#) van dit onderzoek zijn te vinden op [Lesopstand.nl](#).
- De school zorgt ervoor dat medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers van leerlingen geïnformeerd zijn over de relevante regels en afspraken. De preventiemedewerker van de school vervult hierin een belangrijke rol; zie ook [steunpunt RI&E](#).

Welke activiteiten kunnen wel/niet op school plaatsvinden?

- Het uitgangspunt is dat leerlingen die naar school kunnen gaan, op school het onderwijs volgen. Het onderwijs is daarbij georganiseerd met inachtneming van de geldende richtlijnen van het RIVM en de Rijksoverheid. Op school kunnen leerlingen sociale contacten met hun leraren en medeleerlingen aangaan en onderhouden. Voor het leerproces en voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen is dit van belang.
- Scholen zorgen ervoor dat op school onderwijs, (onderwijsondersteunende) zorg en opvang van kinderen plaatsvindt.
- Onderwijspersoneel dat geen les geeft, werkt thuis, tenzij zij in het belang van leerlingen op school moeten zijn.
- Ouders/verzorgers en andere externen die niet betrokken zijn bij het primaire proces van lesgeven komen niet in de school, tenzij dit echt niet anders kan. Mocht het voor de ontwikkeling van het kind noodzakelijk zijn dat een oudergesprek op school plaatsvindt, dan kan dat. Houdt hierbij wel rekening met de basismaatregelen: 1,5 meter afstand tussen volwassenen, gezondheidscheck, geen handen schudden.

- Activiteiten zoals vergaderingen, teamdagen, open dagen, proeflessen voor groep 8 leerlingen of ouderavonden vinden op afstand (online) plaats, dus niet op school. Bij groepsactiviteiten zoals vieringen, sportdagen en musicals blijven klassen gescheiden van elkaar. Organiseer deze bijeenkomsten op school enkel in aanwezigheid van leerlingen en personeel.
- De inspectie van het onderwijs blijft toezicht houden. Een fysiek bezoek zal altijd vooraf besproken worden met het bestuur. Indien mogelijk zal gebruik gemaakt worden van digitale hulpmiddelen. Zie voor meer informatie [de website van de inspectie](#).
- Bepaalde onderwijsactiviteiten, zoals maatschappelijke en beroepsoriënterende stages, lob-activiteiten en leerwerkplekken vinden (deels) buiten het schoolgebouw plaats en vallen ook volledig onder de wettelijke criteria voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs. Datzelfde geldt voor de regionale samenwerking met het beroepsonderwijs. Ook voor 'hybride' vormen van onderwijs (pro, vmbo, vso), die deels op school en deels in een bedrijf of instelling worden gevolgd, geldt dat deze voor een (vaak substantieel) deel buiten de school worden (en dus mógen worden) gevolgd. Deze onderdelen van het onderwijsprogramma kunnen worden georganiseerd en gevolgd, uiteraard met inachtneming van de geldende RIVM-voorschriften voor de desbetreffende locatie.

Anderhalve meter afstand

- Er geldt in het algemeen een wettelijke plicht voor volwassenen om 1,5 meter afstand te houden. Hierop geldt een uitzondering voor leerlingen en medewerkers in de school. Het wordt medewerkers wel dringend geadviseerd om 1,5 meter afstand van elkaar te houden. Leerlingen hoeven geen 1,5 meter afstand van elkaar te houden. Daarnaast geldt het advies om leerlingen 1,5 meter afstand te laten houden van de docent, voor zover dat mogelijk is.
- Het is niet de bedoeling dat de maatregelen/adviezen met betrekking tot 1,5 meter afstand ertoe leidt dat minder leerlingen onderwijs op school krijgen.

Ventilatie en luchten

- Overdracht van SARS-Cov2 vindt vooral plaats nabij een besmettelijk persoon. In algemene zin kan ventileren en luchten helpen om luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie helpt om besmettingen daadwerkelijk tegen te gaan.
- Ventileren vindt plaats door ramen op een kier te zetten, door het openzetten van roosters of door mechanische ventilatiesystemen. Het wijd openzetten van ramen en deuren zorgt voor een snelle verversing van de binnenlucht; dit is luchten. Luchten wordt aangeraden als er verder niemand aanwezig is in de ruimte, bijvoorbeeld na de les of tijdens de pauze.
- Op 1 oktober 2020 heeft het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) zijn [rapportage](#) uitgebracht met een 'foto' van de staat van schoolgebouwen in Nederland. Uit deze foto blijkt dat een deel van de schoolgebouwen niet voldoet aan de normen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.
- Uit het verdiepend onderzoek van Ruimte-OK (2021) blijkt dat bij 72,4% (1.574) van de schoolgebouwen de ventilatie voldoet aan de normen volgend uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Bij 27,6% (600) van de schoolgebouwen voldoet de ventilatie niet. Deze cijfers zijn gebaseerd op 52% (2.174) van de schoolgebouwen waar een onderzoek naar de ventilatie heeft plaatsgevonden, naar aanleiding van de uitvraag van het LCVS in 2020.
- Het schoolbestuur informeert onderwijspersoneel en ouders over de staat van de ventilatie in de gebouwen. Dit betekent dat de school ofwel meldt dat de gebouwen voldoen aan de eisen, ofwel welk plan er ligt om ervoor te zorgen dat de gebouwen voldoen aan de eisen.
- Scholen kunnen zelf aan de slag met het nemen van maatregelen om acute problemen op te lossen:
 - Het RIVM adviseert om in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen, zoals het Bouwbesluit en Arbowetgeving.
 - Het is wenselijk dat de ventilatievoorzieningen in schoolgebouwen zo goed mogelijk worden benut. Op lesopafstand.nl/ventilatie zijn handreikingen en een informatieblad beschikbaar, zodat maatregelen op korte termijn kunnen worden genomen om de ventilatie op scholen te verbeteren of op orde te houden.
- [Het kabinet heeft in totaal € 360 miljoen beschikbaar](#) gesteld voor scholen en gemeenten om de ventilatie van schoolgebouwen te verbeteren, in de vorm van cofinanciering, met een rijksbijdrage van 30%. Voor meer informatie over de Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen (SUVIS), zie hiervoor de [website](#) van het RVO.

Mondneusmaskers

- Het is in het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs verplicht om mondneusmaskers te dragen voor aanwezigen binnen het schoolgebouw. Dit betekent dat wanneer aanwezigen zich binnen de school voortbewegen, zij een mondneusmasker dragen.
- Het mondneusmasker mag af:
 - wanneer leerlingen en onderwijspersoneel een vaste zit- of staanplaats innemen.
 - voor onderwijspersoneel, wanneer zij door de klas lopen.
 - voor personen die vanwege een beperking of een ziekte geen mondneusmasker kunnen dragen, opzetten of daarvan ernstig ontregeld kunnen raken. Degene die zich beroept op een van de uitzonderingen, zal de beperking of ziekte desgevraagd op enigerlei wijze aannemelijk moeten maken.
 - als het dragen van een mondneusmasker een belemmering vormt voor de deelname aan dan wel verzorging van een onderwijsactiviteit. Hierbij kan het gaan om activiteiten als lichamelijke opvoeding, toneel en dans of bepaalde vormen van beroepsgerichte en praktijkvakken.
- Voor het [leerlingenvervoer](#) gelden de volgende regels:
 - De chauffeur doet voor de rit een gezondheidscheck bij de kinderen.
 - Leerlingen moeten zoveel mogelijk afstand bewaren tot de chauffeur.
 - Leerlingen dragen een mondneusmasker, tenzij voor de leerling een uitzondering als hierboven beschreven.
 - De chauffeur draagt een chirurgisch mondneusmasker.

Lichamelijke opvoeding

- Lichamelijke opvoeding mag binnen en buiten worden gegeven. Kleedkamers en douches in externe sportaccommodaties mogen worden gebruikt voor lichamelijke opvoeding in het funderend onderwijs.
- Het gebruik van het CTB voor volwassenen is verplicht voor onder meer sportbeoefening op binnensportlocaties. Een leraar die kinderen wegbrengt voor schoolzwemmen of begeleid met de gymles is uitgezonderd van de CTB-plicht gezien dit om het verrichten van beroeps- en bedrijfsmatige werkzaamheden gaat. Voor ouders/verzorgers of vrijwilligers geldt voor het wegbrengen van kinderen (in het kader van de zwemles, sportbeoefening) wel een CTB-plicht bij betreden van de publieke binnenruimte van de sportlocatie. Er is geen publiek toegestaan.

4. Bij klachten/besmettingen

Klachten

- Al het onderwijspersoneel, leerlingen en andere aanwezigen moeten bij klachten (ook milde klachten) thuisblijven en een test doen.
- Bij klachten mag je ook een zelftest mag afnemen. Met een negatieve zelftest (geen corona) mag de betreffende persoon naar school komen. Als de zelftest positief is (wel corona), dan laat de betreffende persoon zich testen bij de GGD en blijft thuis.

Quarantaine

- In de volgende situaties blijft eenieder thuis:
 - Bij [klachten die passen bij corona](#).
 - Als je positief getest bent op corona bij de GGD;
 - Als je een positieve uitslag had van een zelftest en wacht op de uitslag van de confirmatietest bij de GGD;
 - Als iemand in je huishouden positief is getest op corona. Uitgezonderd zijn kinderen en volwassenen die in de afgelopen 8 weken zelf corona hebben doorgemaakt;
 - Als je nauw contact hebt gehad met een besmette persoon (minimaal 15 minuten binnen 1,5 meter).

- Als je terugkomt uit een zeer hoog risicogebied; zie <https://reizentijdenscorona.rijksoverheid.nl/>
- Als je een melding hebt gekregen via de app CoronaMelder
- Iedereen met reisplannen naar het buitenland wordt geadviseerd om eerst het reisadvies voor dat land te controleren op www.nederlandwereldwijd.nl.
- Ouders/verzorgers, leerlingen, docenten en onderwijspersoneel voor wie een quarantaine-advies of quarantaineplicht geldt na een verblijf in het buitenland, mogen niet op of rondom school komen. Een school hoeft dit niet te controleren.
- Voor personen die over de grens werken of naar school gaan, geldt een [uitzondering op de quarantaineregels](#).
- Na een besmetting kan een persoon weer naar school wanneer hij/zij 24 uur klachtenvrij is én minimaal 7 dagen zijn verstreken na start van de symptomen.

Testbeleid en bron- en contactonderzoek

- Iedereen met klachten die passen bij corona wordt geadviseerd om zich te laten testen bij de GGD.
- Na een melding van een positief geteste persoon voert de GGD, indien mogelijk, een bron- en contactonderzoek rondom deze persoon uit. Contacten worden geïnformeerd over hun besmettingsrisico en welke maatregelen zij moeten nemen. Bron- en contactonderzoek is een essentieel onderdeel van de bestrijding van de pandemie.
- Als er een besmetting plaatsvindt bij een leerling of personeelslid van de school, volgen school, leerlingen en ouders de instructies van de GGD. Medewerking aan het bron- en contactonderzoek is van groot belang. De GGD bepaalt in welke categorie een contact valt, namelijk huisgenoten (categorie 1), nauwe contacten (categorie 2) of overige contacten (categorie 3).
- Alle huisgenoten (categorie 1) gaan tien dagen in thuisquarantaine en laten zich testen op dag 5 bij de GGD (voor opheffen quarantaine mag geen zelftest worden gebruikt). Dit is dus ongeacht of zij als immuun worden beschouwd.
- Op school zijn leerlingen en leraren categorie 2 contacten, als zij tijdens de besmettelijke periode (vanaf twee dagen voor de eerste ziektedag) intensief hebben samengewerkt of bij de persoon thuis zijn geweest die positief getest is. Dit betreft doorgaans slechts enkele personen (en dus niet de hele klas). Er wordt van scholen niet verwacht dat dit wordt bijgehouden. De GGD gaat samen met de besmette leerling en diens ouder na wie de nauwe contacten zijn. De GGD bepaalt vervolgens of er andere leerlingen in quarantaine moeten.
- Leerlingen en onderwijspersoneel die als nauw contact worden gezien, kunnen zich op dag 5 na het laatste contact met een besmet persoon bij de GGD-teststraat laten testen. Hiervoor kan geen zelftest worden gebruikt. Blijkt uit de test op dag 5 na het laatste contact, dat de leerling of het personeelslid niet besmet is, dan mag hij of zij weer uit quarantaine. Testen is altijd op basis van vrijwilligheid. Als iemand ervoor kiest zich niet te laten testen, dan blijft hij of zij gedurende de quarantaineperiode van 10 dagen na het laatste contact thuis.
- Voor overige contacten (categorie 3) geldt dat zij niet in thuisquarantaine hoeven. Ook hoeven zij niet meer op dag 5 te worden getest. Wel worden zij geïnformeerd, en gevraagd alert te zijn op het ontstaan van klachten.
- Voor eenieder, zowel immuun als niet-immuun, geldt het dringende advies om bij het ontstaan van klachten zich te laten testen. Ook als een eerdere testuitslag negatief (geen corona) was.
- In sommige gevallen kan de GGD een extra advies geven voor contacten, bijv. in een setting met hoge kans op transmissie/kwetsbare populatie.

Zelftesten in het onderwijs

- Leerlingen en onderwijspersoneel – ongeacht of ze immuun of niet-immuun zijn - wordt geadviseerd zich tweemaal per week thuis preventief te testen met een zelftest.
- De zelftesten zijn weliswaar vrijwillig, maar eenieder wordt opgeroepen hier daadwerkelijk gebruik van te maken. Het gebruik van zelftesten kan helpen om een besmetting eerder te signaleren en een mogelijke uitbraak sneller op te sporen en te voorkomen. Zo kan het fysieke onderwijs op school zoveel mogelijk doorgaan. Meer algemene informatie over zelftesten in het onderwijs is te vinden via deze [link](#). Vragen over het bestellen van zelftesten door scholen worden [hier](#) beantwoord.

Prioriteit voor onderwijspersoneel bij coronatesten

- Onderwijspersoneel in het funderend onderwijs (en kinderopvangpersoneel) kan zich met voorrang laten testen bij de GGD. De voorrangprocedure is bedoeld om lesuitval zoveel mogelijk te voorkomen. De schoolleider bepaalt wie er voor de voorrangprocedure in aanmerking komt. Om de voorrangprocedure te laten werken, mogen alleen medewerkers met voorrang getest worden die ook echt nodig zijn voor de continuïteit van het primaire proces. Medewerkers worden gevraagd om het BRIN-nummer van de school (en kinderopvang om LRK-nummer) en dienen een recente voorrangverklaring te hebben van de school. In de schoolvakanties kan onderwijspersoneel geen gebruik maken van de prioritaire teststraat.
- De sectorraden hebben de procedure gedeeld met besturen in het primair en voortgezet onderwijs. Besturen die geen lid zijn van de raden kunnen met de sectorraden contact opnemen. Besturen van particuliere scholen voor primair en voortgezet onderwijs kunnen terecht bij [NRTTO](#) en besturen in het (voortgezet) speciaal onderwijs ook bij de Sectorraad GO.

Vaccineren

- Het kabinet heeft op basis van advies van de Gezondheidsraad gekozen voor een strategie die zich richt op het voorkomen en verminderen van (ernstige) ziekte en sterfte als gevolg van COVID-19.
- Inmiddels zijn alle volwassen Nederlanders en kinderen van 12-17 opgeroepen voor vaccinatie.
- Meer informatie over vaccineren (waarnaar ook ouders kunnen worden doorverwezen) is te vinden op <https://www.nji.nl/coronavirus/vaccineren-tegen-corona>. Daarnaast heeft het NIBI een lesmodule ontwikkeld speciaal gericht op jongeren; deze is te vinden op www.lerenovervaccineren.nl. Ook is het mogelijk met de regionale GGD een afspraak te maken om voorlichting te komen geven op school. Tijdens de voorlichting kan worden verwezen naar een (mobiele) priklocatie in de buurt; met de GGD'en is afgesproken dat zij niet met een prikbus naar de school komen.
- Het is niet toegestaan personeel of leerlingen naar hun vaccinatiestatus te vragen.

Specifieke maatregelen bij een besmetting op school

- Scholen zijn voorbereid op mogelijke uitbraken. Voor het geval dat een school tijdelijk moet sluiten, is het goed dat scholen van tevoren voor ogen hebben wat in een dergelijk geval nodig is. Hiervoor neemt een school contact op met het scholenteam van de betreffende GGD.
- In het geval van een besmetting op school krijgt de school van de GGD (of van de besmette leraar of ouders/verzorgers) te horen dat iemand besmet is met COVID-19.
- Het is scholen toegestaan om bepaalde informatie te delen met de GGD, zie hiervoor ook de handreiking [Gegevensdeling bij bron- en contactonderzoek](#). Hierin wordt ook toegelicht waarom dit in lijn is met de wet- en regelgeving op het gebied van privacy en bescherming van persoonsgegevens. Het gaat uitsluitend om de volgende gegevens van leerlingen en personeel die mogelijk als categorie 2 of 3 worden aangemerkt:
 - De naam;
 - De geboortedatum;
 - Het telefoonnummer en/of e-mailadres van de leerling of van diens ouders als de leerling jonger is dan 16 jaar;
 - Of de leerling op een of meerdere specifieke dagen op school aanwezig was (de presentielijst). NB: denk ook aan aanwezige invalleurkrachten of bv. ambulante begeleiders.

Scholen dienen ouders/verzorgers en medewerkers hierover te informeren en hen in de gelegenheid te stellen om bezwaar te maken tegen het delen van gegevens. Dit wordt ook toegelicht in de eerdergenoemde handreiking.

- In het geval van een besmetting van een leerling gelden de volgende maatregelen voor ouders/verzorgers:
 - De ouders/verzorgers melden de leerling ziek. Daarbij wordt geadviseerd te melden dat de leerling besmet is met COVID-19. De ouders zijn daartoe wettelijk niet verplicht, maar met de melding kan verdere verspreiding van het virus echter zo snel mogelijk worden gestopt.

- De ouders/huisgenoten van de leerling gaan zelf ook in quarantaine wanneer een leerling positief is getest. Dit geldt dus ook voor broertjes en zusjes van de besmette leerling.
 - De besmette leerling mag weer naar school wanneer hij/zij 24 uur klachtenvrij is én minimaal 7 dagen zijn verstreken na start van de symptomen. De leerling hoeft geen negatieve coronatest te overleggen om weer naar school te kunnen. **Als de besmetting asymptomatisch was (zonder klachten) dan geldt dat de persoon minimaal 7 dagen na de (positieve) testafname in quarantaine blijft; dit geldt voor immune en niet-immune personen.**
 - Ouders van andere leerlingen mogen van de school niet vragen om de naam van de besmette leerling/leraar bekend te maken.
 - Ouders mogen bezwaar maken bij de school om informatie over hun kind te delen met de GGD in het geval van bron- en contactonderzoek.
- Scholen en GGD zullen steeds naar bevind van zaken moeten handelen. Infectieziekten gedragen zich niet volgens keurig te voorspellen regels, en situaties verschillen altijd van elkaar – en de aanpak dus ook. Daarom kan er ook niet een klip en klaar stroomschema van alle mogelijke situaties en beslissingen worden gegeven. Het zal altijd maatwerk zijn. Het heeft dan ook weinig zin om situaties en maatregelen op verschillende scholen met elkaar te vergelijken.
 - Er is een nationaal testbeleid voor COVID-19. Daarin is bepaald dat de schoolleider één of meer besmettingen met COVID-19 meldt bij de GGD als zij daarover nog niet door de GGD zijn benaderd. Bij twijfel kan altijd contact opgenomen worden met de GGD.
 - In de protocollen is opgenomen dat de school zorgt voor snelle en goede communicatie richting ouders/verzorgers en personeel. Informeer hen welke maatregelen worden genomen, waarom en hoe lang de maatregel naar verwachting duurt. Scholen hebben hierbij speciale aandacht voor leerlingen met een kwetsbare gezondheid en leerlingen met een huisgenoot met een kwetsbare gezondheid.
 - Een school dient zich bij communicatie over besmettingen op school te houden aan de wet- en regelgeving op het gebied van bescherming van persoonsgegevens/privacy. De GGD voorziet de scholen van standaardbrieven die voor de communicatie gebruikt kunnen worden. Het advies is dan ook om van deze standaardbrieven gebruik te maken en in die brief anoniem te melden dat er een COVID-19 besmetting is vastgesteld. Op lesopafstand.nl staat de handreiking [Privacy bij besmetting](#).

Wanneer schoolsluiting

- De GGD kan een school adviseren over besmettingen op school en de beperking van het verspreidingsrisico en of dit advies het best opgevolgd kan worden door schoolsluiting en het overgaan op afstandsonderwijs. Het schoolbestuur heeft de bevoegdheid een school tijdelijk gedeeltelijk of geheel te sluiten. Bij volledige sluiting van een school neemt het schoolbestuur contact op met de gemeente en de inspectie via het hiervoor ingerichte [meldpunt](#).
- Het schoolbestuur besluit alleen tot sluiting van een school
 - nadat de GGD een advies heeft uitgebracht over besmettingen op de school en de beperking van het verspreidingsrisico en dit advies het best opgevolgd kan worden door het sluiten van de school en het overgaan op afstandsonderwijs; of
 - indien organisatorisch geen andere mogelijkheid bestaat, doordat teveel onderwijspersoneelsleden ziek zijn of in quarantaine moeten, en geen vervanging beschikbaar is.
- Indien de school sluit na advies van de GGD, dient met de GGD overlegd te worden wat er wel en niet kan op het gebied van noodopvang. Leerlingen die in quarantaine moeten, kunnen niet alsnog op school opgevangen worden.
- Scholen melden volledige schoolsluitingen via het meldpunt dat is ingericht bij de Inspectie van het Onderwijs binnen het [Internet Schooldossier](#). Daarbij wordt ook gevraagd hoe de continuïteit van het onderwijs wordt gewaarborgd. Een school meldt het ook als ze weer open gaan. Een gedeeltelijke schoolsluiting (bijvoorbeeld bij quarantaine van één of enkele groepen) hoeft niet te worden gemeld bij de inspectie.

5. Andere maatregelen door de school

Een schoolbestuur kan op eigen initiatief aanvullende maatregelen invoeren bij één of meerdere scholen. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden.

- De aanvullende maatregel moet passen binnen de besluiten die het kabinet heeft genomen op basis van advisering door het OMT. Het schoolbestuur moet de noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit ervan kunnen onderbouwen.
- De aanvullende maatregel moet dan worden vastgesteld in het leerlingenstatuut en in de arbeidsvoorwaarden.
- Daarbij moet in elk geval de medezeggenschap betrokken worden. Het is belangrijk dat het bestuur aan de ouders in duidelijke taal uitlegt waarom de school tot deze maatregel besluit.
- Het schoolbestuur moet ook rekening houden met de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de aanvullende maatregel. Bij het handhaven van een aanvullende verplichting zal de school zorgvuldig de proportionaliteit in acht moet nemen: het belang van de leerplicht weegt immers ook zwaar. Het is daarom belangrijk dat de school hier een goed gesprek over voert met leerlingen, ouders en personeel.

III. Continuïteit en kwaliteit onderwijs

1. Algemeen

- Door het coronavirus is ook 2020/2021 geen regulier schooljaar geweest. De inzet voor schooljaar 2021/2022 is en blijft om het onderwijs zoveel mogelijk door te laten gaan en vertragingen zo veel mogelijk te voorkomen. In een [brief](#) aan de Tweede Kamer van 8 oktober 2020 is uiteengezet welke maatregelen worden genomen om de continuïteit van het onderwijs te waarborgen, en scholen te helpen en ondersteunen waar dit kan.
- Om de huidige generatie leerlingen alle kansen te bieden op volwaardig onderwijs en een goede toekomst, heeft het kabinet op 17 februari 2021 het [Nationaal Programma Onderwijs](#) van in totaal 8,5 miljard euro gelanceerd, waarvan 5,8 miljard voor het funderend onderwijs. Het is de bedoeling dat scholen met behulp van dit programma mogelijke vertragingen in de komende twee jaren inlopen.

Afstandsonderwijs bij volledige of gedeeltelijke schoolsluiting

- Het uitgangspunt is dat onderwijs zoveel mogelijk fysiek plaatsvindt op school. De negatieve effecten van een (gedeeltelijke) sluiting van een school zijn groot. Het OMT heeft het belang van fysiek onderwijs voor kinderen meermaals onderstreept.
- Tegelijkertijd is het nodig dat scholen tijdelijk kunnen overgaan op (gedeeltelijk) afstandsonderwijs. Voor het voortgezet (speciaal) onderwijs is het mogelijk om onder voorwaarden een deel van het onderwijsprogramma met afstandsonderwijs in te vullen. Dit is nadrukkelijk bedoeld als aanvulling op het fysieke onderwijs.
- Hierbij moet worden benadrukt dat het gaat om een tijdelijk alternatief. Het overgrote deel van het onderwijsprogramma moet op een fysieke schoollocatie worden verzorgd en gevolgd. De inspectie verwacht dat het schoolbestuur als bevoegd gezag zich steeds kan verantwoorden over de keuzes die het maakt bij besluiten over de invulling van onderwijstijd. Het schoolbestuur en/of de school moeten inzichtelijk kunnen maken en kunnen verantwoorden welke onderdelen van het onderwijsprogramma (mede) via afstandsonderwijs worden/zijn verzorgd. Daarbij is het van belang dat binnen het afstandsonderwijs zowel aandacht is voor de lesstof als voor sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling van leerlingen.
- Normaalgesproken geldt voor het primair onderwijs, inclusief het (v)so en het sbo, als uitgangspunt dat het onderwijs op school moet plaatsvinden. Alleen onderwijs dat op school in aanwezigheid van de bevoegde leerkracht wordt verzorgd, telt in het primair onderwijs als onderwijstijd. In deze tijd is afstandsonderwijs voor leerlingen die niet naar school kunnen komen, een tijdelijk alternatief.
- In verband met de verplichting zorg te dragen voor een ononderbroken ontwikkelingsproces (artikel 2, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs en equivalenten WPO en WEC) moet het schoolbestuur als bevoegd gezag een alternatief bieden (zoals afstandsonderwijs) wanneer het niet mogelijk en toegestaan is om onderwijs fysiek op school te verzorgen.
- In het *voortgezet onderwijs* is fysiek onderwijs het uitgangspunt, maar is het op grond van bestaande wet- en regelgeving voor onderwijstijd mogelijk om onder bepaalde voorwaarden een deel van de onderwijstijd met afstandsonderwijs in te vullen.¹
- Indien vanwege organisatorische redenen een school tijdelijk of voor bepaalde groepen geen fysiek onderwijs kan organiseren (bijvoorbeeld doordat leraren in quarantaine zijn of omdat in het vso en s(b)o het leerlingenvervoer onvoldoende kan doorgaan), zorgt de school ervoor dat het onderwijs zo goed mogelijk doorgang kan vinden.
- Afstandsonderwijs dat wordt ingezet als tijdelijk alternatief moet voldoen aan criteria:
 1. Het afstandsonderwijs wordt gepland en uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur als bevoegd gezag van de school waar de leerling staat ingeschreven;
 2. Het afstandsonderwijs wordt uitgevoerd en verzorgd door of onder verantwoordelijkheid van een voor het desbetreffende vak bevoegde docent, die tijdens het afstandsonderwijs kan interveniëren in het leerproces van de leerling, hem of haar kan helpen in dat leerproces en kan toezien op het niet-verzuimen van het afstandsonderwijs;

¹ Lees [hier](#) de toelichting op de wet- en regelgeving op het gebied van onderwijstijd in het voortgezet onderwijs.

3. De medezeggenschapsraad moet ermee hebben ingestemd dat een deel van de regulier verzorgde onderwijstijd met afstandsonderwijs wordt ingevuld. Het schoolbestuur als bevoegd gezag moet inzichtelijk kunnen maken en kunnen verantwoorden welke onderdelen van het onderwijsprogramma via afstandsonderwijs worden/zijn verzorgd.²
- Als afstandsonderwijs aan deze criteria voldoet, telt het in het voortgezet onderwijs in beginsel op dezelfde manier mee voor het bepalen of er wordt voldaan aan de verplichtingen rond onderwijstijd. Scholen kunnen en zullen niet aan het onmogelijke worden gehouden.

Afstandsonderwijs vanwege een kwetsbare gezondheid

- Er zijn leerlingen die niet fysiek naar school komen vanwege een verhoogd risico op coronabesmetting of vanwege een huisgenoot met een kwetsbare gezondheid.
- Het kan gaan om leerlingen met onderliggende problematiek waarvan de behandelend (kinder)arts adviseert om niet naar school te gaan; ook niet met eventueel extra beschermende maatregelen. In dat geval moet worden aangesloten bij de bepalingen zoals deze ook gelden voor zieke leerlingen (art. 8, tiende lid, en art. 9a Wpo en art. 6b en art. 18 Wvo). In deze gevallen is de school verplicht om op adequate wijze voldoende onderwijs te geven. De wijze waarop dit wordt ingericht, is aan de school.
- Er zijn leerlingen die vanwege een kwetsbare gezondheid – zonder dat daarbij een behandelend arts aan te pas komt – of vanwege een huisgenoot met een kwetsbare gezondheid in thuisisolatie gaan. We verwachten dat scholen deze leerlingen in beeld hebben, en met ouders/verzorgers en de leerling in gesprek gaan over de zorgen, risico's, en de mogelijkheden voor onderwijs. School en ouders/verzorgers maken onderling goede afspraken over de wijze waarop de leerling die thuiszit zo goed mogelijk onderwijs op afstand kan blijven volgen. Scholen kunnen voor deze leerlingen aansluiten bij de wettelijke verplichting voor zieke leerlingen om ook voor deze leerlingen op adequate wijze voldoende onderwijs te geven en sociale contacten te ondersteunen. Wanneer school geen of onvoldoende actie onderneemt om het onderwijs voor de leerling te continueren, kunnen ouders een melding maken bij de Inspectie van het Onderwijs. De minister heeft de leerplichtambtenaren opgeroepen om in deze situaties waar sprake is van een kwetsbare gezondheid niet over te gaan tot handhaving.
- De keuze om het onderwijsprogramma te verzorgen via afstandsonderwijs is nadrukkelijk de professionele keuze van de school en het bevoegd gezag; het kan dan ook niet door individuele ouders/verzorgers worden afgedwongen. Scholen worden niet aan het onmogelijke gehouden. Waar nodig kan de school voor de organisatie van een alternatief voor het volgen van fysiek onderwijs expertise inwinnen van het samenwerkingsverband of leerplichtambtenaar.
- Wanneer de school en ouders het met elkaar eens zijn over het alternatieve onderwijsprogramma, wordt de leerling geacht dat programma daadwerkelijk te volgen.³ Mocht blijken dat de leerling het alternatieve onderwijsprogramma niet zoals afgesproken volgt, dan moet de school het ongeoorloofd verzuim op de reguliere manier melden.
- Scholen wordt gevraagd bij het organiseren van het afstandsonderwijs een beeld te hebben van de thuissituatie van de leerling. Voor kinderen die langdurig thuis zijn, is het extra belangrijk dat scholen periodiek contact hebben met de leerling en ouders/verzorgers om de leeromstandigheden en faciliteiten thuis expliciet te bespreken.
- Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat Veilig Thuis wordt gebruikt om druk uit te oefenen op ouders die zich zorgen maken over de gezondheid van hun kind of familie. Ingrado, de brancheorganisatie van leerplichtambtenaren, communiceert hier ook duidelijk over naar hun achterban.⁴ Tevens zijn scholen hierop geattendeerd.
- Op de website van het [Nederlands Jeugdinstituut](https://jeugdinstituut.nl) staan informatie en suggesties voor als er bij de ouder(s) en/of leerlingen sprake is van zorgen om gezondheid en de veiligheid op school vanwege corona.

² De Inspectie verwacht dat het schoolbestuur als bevoegd gezag zich steeds kan verantwoorden over de invulling van de onderwijstijd. Aan leerlingen en ouders/verzorgers, de medezeggenschapsraad en de Inspectie moet het bevoegd gezag desgevraagd kunnen uitleggen dat zij met de gemaakte keuzes zoveel mogelijk in het belang van leerlingen (en leraren) heeft gehandeld.

³ Wanneer een deel van het programma onder deze omstandigheden wordt ingevuld met afstandsonderwijs, wordt de verplichting tot 'geregeld schoolbezoek' uit de Leerplichtwet 1969 geïnterpreteerd als een verplichting tot het volgen van het programma zoals dat door de school wordt verzorgd.

⁴ <https://ingrado.nl/actueel/items/wat-is-er-aan-de-hand-met-schoolverzuim-en-een-veilig-thuis-melding>

Middelen voor afstandsonderwijs

- Scholen zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van onderwijs, ook op afstand.
- Scholen maken daarbij ook zelf de keuze welke leermiddelen, papier of digitaal, zij daarbij inzetten. Dit doen zij zonder verplichte meerkosten voor ouders. De school is dus de eerste plek waar ouders terecht kunnen wanneer zij knelpunten ervaren met de beschikbaarheid van een device voor het volgen van onderwijs op afstand.
- Tijdens de eerste schoolsluiting hebben educatieve uitgeverijen licenties voor toegang tot hun digitale lesmateriaal tijdelijk gratis ter beschikking gesteld. Daarna hebben scholen de mogelijkheid gehad om deze zelf aan te schaffen. Op hun websites geven uitgeverijen informatie over de mogelijkheden voor onderwijs op afstand.
- Scholen kunnen ook gebruik maken van de kosteloze lesmaterialen die beschikbaar zijn gesteld via Wikiwijs en www.Lesopafstand.nl.

Onderwijstijd

- Door het coronavirus hebben scholen aan leerlingen in de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021 geen volledig programma kunnen aanbieden dat aan de daarvoor geldende urennorm voldoet. Met het oog op optimale ontwikkeling van leerlingen zouden eventueel opgelopen vertragingen zoveel mogelijk ingehaald moeten worden, niet in tijd maar qua lesstof. Het is dus niet verplicht de uitgevallen uren of dagen in te halen. Dit mag uiteraard wel, als dit mogelijk en in het belang van de leerling is.
- Het uitgangspunt is om te kijken naar de effecten van uitval voor de leerling: leerlingen moeten voldoende (onderwijs-)tijd krijgen om zich de lesstof eigen te maken. Onderwijstijd is daarbij een middel. Hoeveel tijd dat is, mag en kan verschillen per leerling. Aangezien de beschikbare capaciteit hierbij randvoorwaardelijk is, kan het gevolg zijn dat leerlingen over hun gehele schoolloopbaan minder onderwijstijd krijgen dan aanvankelijk beoogd, en dat er daarom keuzes gemaakt moeten worden in het lesaanbod. Zolang voldaan wordt aan de landelijk vastgestelde leerdoelen (kerndoelen, eindtermen), kunnen leraren, in overleg met collega's en schoolleiding, dergelijke keuzes zelf maken.
- Bij het toezicht in het schooljaar 2021-2022 op onderwijstijd zal de inspectie nadrukkelijk rekening houden met het feit dat leerlingen in verschillende mate vertragingen hebben vanwege de coronamaatregelen. Om deze redenen kan het nodig zijn dat voor de ene leerling of groep leerlingen meer onderwijstijd wordt geprogrammeerd dan volgt uit de wettelijke urennormen, terwijl voor de andere leerling of groep leerlingen juist minder uren kunnen worden geprogrammeerd dan die norm. Dergelijk maatwerk is op grond van de wet- en regelgeving mogelijk.
- De leerling dient in het geval van maatwerk het aangeboden programma te volgen om aan de leerplicht te voldoen. De verantwoording over maatwerk vanuit de eigen kwaliteitszorg en het zicht op de ontwikkeling en begeleiding van leerlingen is daarom het uitgangspunt in het toezicht op onderwijstijd. De medezeggenschapsraad dient hierbij betrokken te worden en de school dient ouders/verzorgers en leerlingen hier tijdig over te informeren.

Organisatorische uitdagingen

- Een personeelslid dat 28 weken of meer zwanger is moet 1,5 meter afstand tot alle anderen houden, dus ook tot leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs. Dit leidt er in de meeste situaties in de praktijk toe dat dit personeelslid vanaf het derde trimester ander werk moet doen waarbij wel afstand gehouden kan worden. Meer informatie over zwangerschap, werk en covid-19 is te vinden op [LCI/RIVM/ Zwangerschap \(werk\) en COVID-19](#). Ter bescherming van de zwangere is vaccinatie extra belangrijk met daarnaast een goede inrichting van de werkplek met (zoveel als mogelijk) faciliteren van de basismaatregelen, goede (hygiëne)protocollen en advies op maat wanneer er individuele gezondheidsfactoren spelen of specifieke werkgebonden (rest)risico's.

Verzuim en leerplicht

- Ongeoorloofd verzuim moet op de reguliere manier worden gemeld voor leer- en kwalificatieplichtige jongeren. Verzuimmeldingen worden gebaseerd op het al dan niet deelnemen aan het verplichte onderwijsprogramma. Indien het verplichte onderwijsprogramma (deels) bestaat uit online of afstandsonderwijs, en een leerling doet daaraan niet mee, moeten

scholen het ongeoorloofd verzuim bij het online- of afstandsonderwijs ook melden. Dit geldt ook voor leerlingen die vanwege een eigen kwetsbare gezondheid of die van een huisgenoot in thuisisolatie zitten en het tussen ouders en school afgesproken alternatieve onderwijsprogramma niet volgen.

- Zeker in deze tijd is het melden van verzuim van belang om alle leerlingen goed in beeld te houden. Hiermee worden eventuele vertragingen zo klein mogelijk gehouden en kan beter zicht worden gehouden op het welzijn en welbevinden van leerlingen.
- Indien een leerling niet aanwezig is op school, gelden de regels zoals deze ook in de normale situatie gelden:
 - De school zal eerst het gesprek aangaan met de leerling en de ouder/verzorger over het verzuim. Dit kan leiden tot een verzuimmelding.
 - De school is in ieder geval verplicht om vanaf 16 uur in vier weken een melding van ongeoorloofd verzuim te doen via het verzuimregister bij de leerplichtambtenaar.
 - De leerplichtambtenaar werkt dan volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim, wat betekent dat de leerplichtambtenaar een onderzoek instelt en aan de hand daarvan bepaalt welke route wordt ingezet.
 - De leerplichtambtenaar kan tijdens een gesprek verder onderzoeken hoe het dagelijkse leven van het gezin er momenteel uitziet en gaat samen met de ouders en de leerling op zoek naar een passende oplossing waarbij het belang van het kind voorop staat. De functie van de leerplichtambtenaar is daarbij gericht op gedeelde maatschappelijke zorg, waarbij het contact met de leerling centraal staat.

De rol van de school bij het in beeld krijgen van leerlingen en de situatie waarin ze zich bevinden.

- Het is belangrijk dat scholen zich bewust zijn van hun signalerende rol in het (mentaal) welbevinden van leerlingen, en hoe zij mét ouders samenwerken om er samen voor de leerlingen te zijn. Daarom is het belangrijk om zicht te houden op alle leerlingen. Als fysiek onderwijs gedurende een langere periode (> 2 weken) niet mogelijk is, dient de school regelmatig (denk aan één keer in de twee weken) individueel contact te hebben met alle leerlingen en eventueel hun ouders. Het is belangrijk dat scholen, naast leerlingen in een kwetsbare positie, alle leerlingen in beeld hebben en dat school en leerling/ouder regelmatig mondeling digitaal of telefonisch contact hebben.
- Door vinger aan de pols te houden bij alle leerlingen en kleine signalen op te merken, kunnen zowel leerlingen met lichtere problematiek of ondersteuningsvragen als met zwaardere problematiek op mentaal vlak (zoals stress, angst, (opspelende) stoornissen, depressie) eerder opgemerkt worden. Zoek contact met een leerling die afwezig is en ga samen in gesprek met de ouder(s), evt. met hulp van de leerplichtambtenaren, RMC-begeleiders, jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen.⁵
- Ook ouders kunnen in gesprek gaan met hun kind(eren) over hun mentaal welbevinden en waar nodig contact opnemen met school. Op o.a. de website van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) is tevens informatie te vinden voor ouders.⁶
- Op de site van [Stichting School en Veiligheid](#) wordt o.a. verwezen naar vragenlijsten over welzijn die scholen kunnen gebruiken, hoe scholen toch de sociale veiligheid op afstand in de gaten kunnen houden en ook wat te doen als dingen echt minder goed blijken te gaan.⁷
- De school kan een belangrijke rol spelen bij de ondersteuning van de mentale gezondheid van leerlingen. De VO-raad heeft in samenwerking met betrokken onderwijs- en zorgorganisaties een [handreiking](#) gemaakt die scholen kunnen gebruiken bij deze ondersteuning.
- Daarnaast is het belangrijk om oog te blijven houden voor wat er goed gaat met leerlingen in deze tijd, en leerlingen zich bewust te maken van hun veerkracht. Op de website van de VO-raad staat een [overzicht met een aantal praktijkvoorbeelden](#) over hoe scholen dit hebben aangepakt.
- Daarnaast participeert de VO-raad in het programma Gezonde School, dat scholen ondersteunt bij het structureel en integraal implementeren van het thema welbevinden.^{8 9}

⁵ Zie onder andere de websites <https://www.lesopafstand.nl/>, <https://www.weeraanwezigopschool.nl/> en <https://www.nji.nl/nl/coronavirus/Professionals/Specifiek-beroep-of-werkveld/Professionals-in-het-onderwijs>

⁶ <https://www.nji.nl/nl/coronavirus/Ouders>

⁷ <https://www.schoolenveiligheid.nl/news/coronavirus-maatregelen-in-en-gevolgen-voor-het-onderwijs/#webinar>

⁸ www.gezondeschool.nl

⁹ Met het programma Gezonde School (gefinancierd door het ministerie van VWS en met betrokkenheid van de ministeries OCW, EZ en SZW) kunnen scholen op een structurele manier aandacht besteden aan leefstijlthema's, waaronder welbevinden. De VO-raad, PO-Raad, MBO raad, RIVM en GGD Ghor zijn de partijen die Gezonde School vormen.

- Als de school zorgen heeft over de situatie van een leerling kan de school de leerling noodopvang bieden. We vragen scholen immers om extra aandacht te blijven geven aan leerlingen in een kwetsbare positie.
- Als de school vermoedt dat er sprake is van een acuut of structureel zorgelijke situatie verwachten wij dat de school direct contact opneemt met jeugdhulpaanbieders, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en/of Gecertificeerde Instellingen.
- Het melden van vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling is onderdeel van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van de school. Het is voor scholen en instellingen verplicht om een de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling toe te passen en het afwegingskader voor het onderwijs als hulpmiddel te gebruiken om tot een besluit te komen. De meldcode draagt eraan bij dat bij signalen op dit gebied zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.
- Omdat docenten tijdens de online lessen mogelijk geconfronteerd worden met zorgelijke situaties van een leerling thuis, is het belangrijk dat de school alle medewerkers blijft attenderen en ondersteunen bij het nemen van de juiste stappen.

2. Specifieke situaties

Van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

- Het is belangrijk dat kinderen de ruimte krijgen om hun potentieel zo goed mogelijk te ontwikkelen. We vragen hierbij nadrukkelijk aandacht voor kinderen in een kwetsbare positie, bijvoorbeeld achterstandsleerlingen en leerlingen die van thuis uit minder steun krijgen. Monitoring van de ontwikkeling, extra begeleiding en een ruimhartig doorstroombeleid staan bij de ondersteuning van leerlingen met vertragingen centraal. Scholen bepalen zelf op welke wijze zij invulling geven aan het monitoren van de leerontwikkeling van de leerlingen.
- Voor leerlingen in groep 8, die dit schooljaar de overstap maken naar het vo, is het belangrijk dat de er in de (warme) overdracht goed aandacht wordt besteed aan waar de leerling staat en welke behoefte een leerling heeft, zodat de vo-school hier vanaf de start goed op in kan spelen.
- Voor leerlingen in de brugklas geldt dat door de uitbraak van het coronavirus de landelijke eindtoets in het po en so in het schooljaar 2019-2020 niet is doorgegaan. Door het ontbreken van het toetsadvies als tweede onafhankelijk gegeven naast het schooladvies, waren er geen heroverwegingen (indien een toetsadvies hoger is dan het initiële schooladvies) en daarmee ook geen bijstellingen voor deze leerlingen. Omdat de schooladviezen niet bijgesteld konden worden, is een deel van de leerlingen (die nu veelal in de tweede klas zitten) mogelijk niet op het voor hen passende niveau in het v(s)o gestart.
- Vo-scholen wordt gevraagd extra in te zetten op monitoring; heterogene/brede of verlengde brugklassen en extra begeleiding bij vertragingen kunnen hierbij helpen. OCW ontwikkelt samen met SLO en de VO-raad een handreiking om vo-scholen te ondersteunen bij het inrichten van een extra evaluatiemoment.

Praktijkgericht onderwijs in het vmbo, pro en vso

- De crisismaatregelen van het afgelopen jaar hebben het praktijkleren en -toetsen belemmerd. Ondanks dat er forse inspanningen zijn geleverd om het onderwijs zo goed en zo veel mogelijk op afstand door te laten doorgaan, zijn praktijkonderdelen door veel scholen uitgesteld en theoretische onderdelen naar voren gehaald. Veel stages zijn afgebroken of niet gestart.¹⁰
- Het is belangrijk als scholen om alert te zijn op het inlopen van vertragingen in het praktijkgerichte onderwijs in *het vmbo, het pro en het vso*. Dit onderwijs heeft grotendeels stil gelegen. De scholen worden aangeraden om zo veel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheid om de bovenbouwperiode naar eigen inzicht in te richten, zodat eventuele vertragingen in de praktijkvakken ingelopen kunnen worden. De omzetting van het cspe in een schoolexamen en de flexibele examens in vmbo-bb en -kb biedt vmbo-scholen hierbij veel mogelijkheden.
- Voor *vmbo-mbo trajecten* is de desbetreffende locatie waarop het onderwijs wordt gegeven leidend. Dit geldt ook voor doorlopende leerroutes vmbo-mbo die scholen sinds 1 augustus

¹⁰ Stichting Platforms VMBO (SPV) onderzoekt samen met de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) of de leerlingen in een leerwerktraject (vmbo-bb/lwt) of een entreeopleiding in het vmbo voldoende (erkende) leerwerkbedrijven hebben. Mogelijk zijn aanvullende maatregelen nodig voor deze specifieke groepen leerlingen.

2020 kunnen inrichten.¹¹ Dit houdt in dat leerlingen die vmbo- mbo trajecten volgen op een vo locatie zich moeten houden aan de regels die gelden op deze locatie. Op momenten dat jongeren onderwijs volgen op een mbo locatie of in een (leer)bedrijf worden zij geacht aan de richtlijnen te voldoen die op die locatie gelden. Voor de praktijklessen kan de mbo-school ervoor kiezen om de brancheprotocollen te volgen. Op combilocaties waar vo-leerlingen en mbo-studenten samenkomen, bijvoorbeeld op sommige AOC's is het aan het schoolbestuur als bevoegd gezag om afhankelijk van de situatie, rekening houdend met de richtlijnen van het RIVM, te bepalen welke maatregelen voor de aanwezige leerlingen en studenten moeten gelden.

Stages in praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en vmbo

- Als gevolg van de coronacrisis is het voor het praktijkonderwijs, v(s)o en vmbo lastig om op de gebruikelijke wijze invulling te geven aan (beroepsoriënterende) stages in een aantal sectoren en regio's in het studiejaar 2021-2022.
- De stage is verplicht onderdeel voor de leerwerktrajecten in het vmbo en vso. Andere stages in het kader van de opleiding voor het vmbo, vso en praktijkonderwijs zijn niet verplicht.
- In het kader van het 'Actieplan stages en leerbanen' zet Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (hierna SBB) zich volop in voor het beschikbaar houden van voldoende kwalitatieve stageplaatsen. Mocht er sprake zijn van knelpunten, dan kan SBB de scholen ondersteunen bij het zoeken naar een goede oplossing. SBB-adviseurs zijn beschikbaar om met de school op zoek te gaan naar stagefaciliteiten. Ook kunnen zij fysiek op bezoek bij aspirant leerbedrijven gaan bij een eerste erkenning of bij kritieke situaties zoals klachten en calamiteiten, met inachtneming van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus.
- De school blijft eindverantwoordelijk voor het behalen van de gestelde leerdoelen.

Vavo

- Het vavo valt wat betreft locaties onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het mbo en daarmee gelden de mbo-coronamaatregelen. Hiervoor gelden dan ook de afspraken met betrekking openstelling zoals die gelden voor het mbo, zie ook het [servicedocument 5.1 mbo](#).
- Wat betreft het onderwijsprogramma en de examinering volgt het vavo de vo-bepalingen.

¹¹ De nadere vormgeving van deze doorlopende leerroutes wordt niet voorgeschreven maar is aan de partijen in de regio. Dit betekent dat regionale partners er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om de volledige (mbo-)opleiding te verzorgen op een vmbo-locatie. In dat geval gelden de regels van de vo-locatie. In het geval dat het onderwijs (deels) op het mbo of in een (leer)bedrijf gevolgd wordt, worden zij op die momenten geacht aan de richtlijnen te voldoen die op die locatie gelden.

IV. Relevante informatie

Algemeen

- Informatie over het [coronavirus en onderwijs](#)
- Informatie over [onderwijs op afstand en weer op school](#)
- [Gezondheidscheck](#) voor medewerkers voor aanvang van de werkzaamheden
- [Ventilatiehandreiking](#)
- [Handreiking](#) wat te doen als een besmetting met COVID-19 is vastgesteld?
- [Handreiking gegevensdeling](#) bij bron- en contactonderzoek
- [Zelftesten](#) in het onderwijs

Voortgezet onderwijs

- [Generiek kader van het RIVM](#) voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs
- [Protocol](#) voor voortgezet onderwijs
- Informatie over [VO op afstand](#) en weer op school in het voortgezet onderwijs
- Overzicht laatste nieuws over [corona van de VO-raad](#)
- [Arbocatalogus](#) voor het voortgezet onderwijs
- [Protocol](#) voor bewegingsonderwijs in het voortgezet onderwijs
- [Servicedocument examens 2021](#)
- Afsprakenkader '[Veilig openbaar vervoer VO](#)'

Praktijkonderwijs en vmbo

- [Servicedocument](#) voor het volledige opening praktijkonderwijs en vmbo
- Overzicht Informatie [corona en Stichting Platforms VMBO \(SPV\)](#)

Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)

- Het [servicedocument](#) van de mbo-sector
- Het [diplomabesluit MBO](#)

(voortgezet) Speciaal onderwijs

- [Gespecialiseerd onderwijs](#)
- Protocol voor [speciaal onderwijs](#)
- Protocol voor [voortgezet speciaal onderwijs](#)
- Protocol voor [bewegingsonderwijs in het speciaal onderwijs](#)
- Protocol voor [bewegingsonderwijs in het voortgezet speciaal onderwijs](#)

Inspectie van het Onderwijs

- De site van de [Inspectie van het Onderwijs](#)
- Informatie over [corona en de Inspectie](#)
- Meldpunt schoolsluiting vanwege corona binnen het [Internet Schooldossier](#)

Overig

- Informatie over het [handhavend optreden](#) door de leerplichtambtenaar
- Aanvullende vragen over arbeidsrechtelijke zaken van [AOB](#) en [CNV](#)
- Adviesdocument RIVM over [ventilatie](#)
- [Reisadvies per land](#)
- Informatie over het [Nationaal Programma Onderwijs](#)